

Професионална гимназия по керамика – с. гара Елин Пелин, общ. Елин Пелин,
обл. Софийска, ул. Райко Даскалов №1, тел. 0725 61275 e-mail:
pgk_elin_pelin@abv.bg

Утвърдил:

/...../

инж. Диана Жекова

План за противодействието на тормоза и насилието

В

Професионална гимназия по керамика

с. гара Елин Пелин, общ. Елин Пелин

за учебната 2023-2024 година

Противодействието на тормоза и насилието в училище е един от водещите приоритети на съвременната образователна общност.

Справянето с насилието и тормоза може да бъде постигнато само при прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и изпълнява от всички участници в образователния процес.

Тази политика регламентира в дългосрочен план целите и задачите по отношение на превенцията на тормоза и насилието, както и интервенция на проблемно поведение

***Раздел I Какво е насилие и тормоз и каква е разликата между тях?
Форми на насилие и тормоз в училище и извън него.***

1. Същност на насилието като обществен, социален и личностен феномен?

В България в официална употреба е приета дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето:

„Насилие“ над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

2. Видове насилието

2.1 „Физическо насилие“ е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

2.2 „Психическо насилие“ са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

2.3 „Сексуално насилие“ е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

2.4 „Пренебрегване“ е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие,

изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

3.Какво е тормоз?

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение.

Тормозът между ученици е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други ученици и в отсъствието на възрастни. Професор д-р Дан Олвеус определя тормоза като „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.“

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия.

Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса. Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики:

3.1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;

3.2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира;

3.3.повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на насилие. Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като:

- **Физически тормоз** - например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.
- **Психически тормоз** - например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско

следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите.

- **Когато е в група – под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности,** избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.
- **Сексуален тормоз** – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

4. Какво е „Кибер насилие“ и „Кибер тормоз“ - **насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства.** Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, **които уронват достойнството на детето или го унижават:** снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

Преживяванията за детето могат да бъдат много унизителни, тъй като кибертормозът **не може да бъде прекратен веднага и е достъпен до много по-голям кръг хора.**

5. Разлики между тормоз и закачки или игра между децата и учениците

- На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата – чрез наблюдение върху да се наблюдава поведението на

учениците, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват.

- **Ако учениците се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.**
- Ако ученик е видимо напрегнат, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а друг ученик е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако ученикът не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако ученикът, към когото са отправени подигравките, поиска от друг ученик да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.
- Ако ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, **което ученикът не може да промени** (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз.
- Ако има и други хора наоколо, **които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки**, това е тормоз.
- Ако едното дете е **по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или подвластно**, това може да е тормоз.

Ако се касае **просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят.**

Ако обаче **наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз**, е необходимо да се **предприемат съответните стъпки**, които следва да са предварително описани тук.

Физическото насилие и тормоз са формите, които възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към тях.

Психическото насилие и тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

6. Признаци, по които могат да се разпознат насилието и тормозът.

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

а. различни по *вид и цвят натъртвания*, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;

б. неправдоподобни или *объркани обяснения за травмите*, включително едносрични отговори;

в. *безпокойство* и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;

г. *лоша представа за себе си* – децата смятат, че са заслужили насилието;

д. прекалена *отстъпчивост на детето и оставяне без протест* да се прави каквото и да било с него;

е. влошаване на *здравословното състояние*, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;

ж. влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;

з. чести отсъствия от определени часове;

и. детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с други ученици и деца ;

й. агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;

к. внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;

- л. бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- м. загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- н. употреба на алкохол, медикаменти, занемаряване (постоянно обличане на едни и същи дрехи или отказ да сресва косата си);
- о. психосоматични симптоми като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;
- п. различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст);
- р. наблюдават се промени в навиците или в използването на интернет и социалните мрежи.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

Раздел II Политика за превенция и интервенция в ПГ по керамика, с. гара Елин Пелин

1. Принципи, ценности, философия

Професионална гимназия по керамика работи в няколко основни посоки по отношение на превенцията и интервенцията на тормоза и насилието в училище:

- а. подкрепа за личностно развитие на учениците;
- б. изграждане на позитивен организационен климат;
- в. утвърждаване на позитивна дисциплина;
- г. развитие на училищната общност.

Политиката за превенция и интервенция на насилието и тормоза **се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие** на директора, педагогическия и непедагогическия персонал, родителите и учениците в изграждането на по - сигурна и подкрепяща среда.

2. Основни цели на политиката за превенция и интервенция на насилието са:

а. Създаване на позитивна култура и климат в училище

б. Повишаване на осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, **че насилието е неприемливо поведение;**

в. Разработване на система за превенция, която създава условия за превантивна работа с групата/класа **и включва:**

- образователни дейности, семинари, работилници, които да запознаят учениците с различните форми на насилие и тормоз
- дейности по възпитаване на уважение и толерантност към различията
- развиване на чувствителност към границите на другия
- етика на взаимоотношенията
- изясняване на това кое поведение е приемливо и кое – не
- как да се реагира на неприемливо поведение

г. Създаване на система за интервенция , която да включва основни дейности, правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, включително по отношение на идентифицирането и своевременното подаване на сигнал за прояви на насилие и тормоз. Интервенцията може да се реализира чрез:

- Предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз;
- Формиране на устойчива система, чрез която да се създаде взаимно сътрудничество между всички участници в образователния процес и външните за училището институции – ДПС, полиция, отдел за закрила на детето, НПО и др. Това може да стане чрез използването на различни нагледни и описателни средства – брошури, текстове от

закони и др. , механизми за сътрудничество включващи споделен опит и предоставяне на възможност за изява на доброто и нетолериране на неприемливото поведение. / Например адекватни и своевременни реакции срещу неспазването на правилата, етичния кодекс на училището, пренебрегване и потъпкване на достойнството на всеки ученик и др./

- Създаване на ефективни механизми за проследяване на резултатите от провежданата превенция и интервенция.

3. Създаването на позитивна култура и климат в училище -това става чрез;

3.1Ефективно лидерство;

3.2Прилагането на цялостен институционален подход;

3.3Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците;

3.4 Подкрепа и мотивиране на децата и служителите, информиране, обучение, консултиране, и изграждане на модели за справяне с насилието;

3.5Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция

3.6Координация и последователни усилия от страна на институцията за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда;

3.7Партньорство с родителите;

3.8Непрекъснатата оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

4. Причини за проявите на насилие и тормоз

4.1 Социална среда

4.2 Семейна среда

4.3 личностни особености на подрастващите

4.4 Обществени нагласи и процеси

4.5 Липса на толерантност на учениците едни спрямо други

4.6 Пренебрегване на проблемите и negliжиране на проблемно поведение

4.7 Разочарование, страх и ниска самооценка

4.8 Липса на реално преценка за действителността

5. Постигане на сигурна образователна среда и нулева толерантност към различните форми насилие и тормоз

5.1 системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;

5.2 подобряване на физическата среда, която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на групата/ класа като общност;

5.3 работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елемент между децата за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на групата/класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока;

5.4 последователни стъпки за разбиране на последиците от насилието и тормозът и мерки за подкрепа на децата за справяне с неприемливото поведение, които не наблягат на наказанието.

Раздел III Превенция

Превенцията - дейности на равнище група/клас:

- създаване на правила за това какви трябва да са отношения в групата/класа
- морално възстановяване на щета
- тематични дискусии, регулярно провеждани в часа на класа или по друго време по актуални за учениците теми и проблеми
- ролеви игри и театрални постановки по даден проблем
- развиване на нови умения и модели за ненасилствени отношения и поведение.

Раздел IV Интервенция

Интервенциите включват **отговора** на институцията при възникнали ситуации на насилие и тормоз.

Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на насилие, тормоз и криза. **Тези действия се реализират като отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията.** Водещо място тук заема това, което е най- доброто за детето при възникнала вече ситуация и положителен ефект от проведените дейности.

Раздел V Сигурна образователна среда

1.Разработване на система от мерки за реализиране на сигурна образователна среда.

1.1. Създаване на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за **планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза.** Съветът се ръководи от заместник директор и/или друг педагогически специалист, определен от директора, и включва в състава си училищен психолог/педагогически съветник, учители, деца и родители.

1.2. Оценка на ситуацията - съдържа описание на следното:

- **До колко са запознати заинтересованите страни с темата за насилие и тормоз?**
- Какви видове и форми на насилие и тормоз в училището?
- Колко често те се проявяват?
- Къде са местата, на които най-често се случват?
- Кои са участниците?
- Как се е реагирало до момента?
- Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна?

Оценката се организира от ръководството на институцията и се осъществява от координационния съвет в началото на учебната година.

За целта могат да се използват редица **инструменти, като специални въпросници, дискусии с участие на цялата училищна общност**, фокус групи с деца, учители и родители и др.

Резултатите от оценката и наличието на проблем се представят от координационния съвет и се обсъждат на тематичен педагогически съвет, на който участие могат да вземат всички заинтересовани страни. Резултатите могат да се обсъдят и на родителските срещи и в часовете на класа.

1.3. Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза

- изготвя и реализира от координационния съвет
- утвърждава се от директора с продължителност от една учебна година
- актуализира се в началото на всяка учебна година.
- планът включва описание на всички дейности по превенция и интервенция на ниво институция и ниво група/клас и е индивидуален за всяка училище
- в плана са очертани срокове и отговорности по изпълнение на дейностите по превенция и интервенция.

1.4 Планиране и актуализиране на дейности по превенцията

- запознаване на учениците със същността на тормоза и насилието
- разясняване на различните видове насилие и формите на тормоз
- запознаване на учениците с последствията от неприемливо поведение в училище
- представяне пред учениците на техните права и задължение
- разкриване на интересите и намиране на най-добрия вариант за развитие на всеки ученик
- институционално взаимодействие и подкрепа
- обмен на информация и запознаване на учениците с различни житейски ситуации и решаване на казуси свързани с насилието и тормоза

- информационна обезпеченост – анкети, брошури, информационни табла и кампании свързани с борбата с насилието и последствията от него

Раздел VI Дейности по превенция и интервенция

1. Дейности по превенция на равнище институция

1.1 Създаване/актуализиране на етичен кодекс на училищната общност/, съгласно ЗПУО. Етичният кодекс на училищната общност включва всички участници в училищното образование.

1.2 Създаване на единни училищни правила, които да станат част от Правилника за дейността на институцията. Те са:

- изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас/група;
- обобщаване на правилата на ниво институция и вписване в Правилника за дейността на институцията.

1.3 Внасяне на промени в Правилника за дейността на институцията при необходимост.

1.4 Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.

1.5 Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.

1.6 Повишаване квалификацията на педагогическия персонал за работа по превенция и справяне с насилието и тормоза.

1.7 Информирание и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността - съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза училището.

2. Дейностите за превенция на ниво клас/група включват:

2.1 Децата и учителят създават правила за поведение на групата/класа.

2.2 Обучителни дейности и работа с класа/групата, в които водеща роля има учителят/класният ръководител.

2.3 Използване на подход, ориентиран към децата – например активното им включване в образователния процес и др.

2.4 Провеждане на тематични родителски срещи.

3. Дейности по интервенция на ниво институция

3.1 Водене на дневник със случаи и процедури за управление на информацията.

3.2 Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби.

4. Дейности по интервенция на ниво група/клас включват:

4.1 Обсъждане между децата/учениците и учителя на групата/класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.

4.2 Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/педагогически съветник и включване на външни специалисти

4.3 Използване на посредник при разрешаване на конфликта

4.4 Провеждане на тематични родителски срещи

5. Работа с родители – начини и посоки

5.1 Работа с родители на ниво ПРЕВЕНЦИЯ

- Провеждане на тематични родителски срещи
- Покана към родители, които да се включат, като представят своите професии, хобита, интереси, така че да направят видима връзката между образованието и приложението му в живота.
- Идентифициране на родители, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзка между училището и други организации и институции

5.2 Работа с родители на ниво ИНТЕРВЕНЦИЯ

- Партньорството с родителите - работата трябва да следва определена позитивна посока и да поставя акцент върху възможностите за преодоляване на възникнал проблем.

6. Алгоритъм на работа с родители в случаи на интервенция при възникнал проблем.

6.1 Посочване на силните страни на ученика

6.2 Представяне на проблемната ситуация

6.3 Разглеждане на последствията от проблемната ситуация

6.4 Намиране на най-доброто решение за предотвратяване на нейното разрастване и най-добър изход да ученика

6.5 Информирани родителите на другите ученици в класа за ситуацията и предприетите мерки, водещи до нейното мирно разрешаване

6.6 Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, и в партньорски взаимоотношения, като се

6.7 Оставяне на отворено пространство за споделяне на опасенията на родителите и за обсъждане на различни гледни точки.

7. Насоки за работа с родители, когато не съдействат при необходимост от интервенция

- ако родителите отказват да съдействат е необходима намесата на координационния съвет, който заедно с другите специалисти в училище да обсъди случая
- запознаване на другите институции работещи с деца – ДПС, МКБППМН, Отдел закрила на детето, Център за подкрепа на личностното развитие и др
- междуинституционална работа
- обход на адрес и запознаване на родителите с последствията от извършените действия
- писмено уведомление на родителите, представяща проблемната ситуация

Раздел VII Какво още се прави в ситуации на насилие и тормоз и последваща интервенция?

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз
2. Подход за възстановяване на щетата - основава се на принципа, че *„всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“*. *Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки.* Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно **не се налагат наказания.** **Акцент се поставя върху ПОЕМАНЕТО НА ОТГОВОРНОСТ ЗА НЕПРИЕМЛИВО ПОВЕДЕНИЕ.**
3. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация на насилие или тормоз.
4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността - къде и с кой /психолог, педагогически съветник – например/може да се консултират, колко струват консултациите, какво представляват консултациите, какъв е метода на работа и т.н.
5. Действия при насилие на дете/ученик срещу член на екипа на институцията – прекратяване на неприемливото поведение от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие. Оказва се помощ в случай, че има пострадал/пострадали. Детето трябва да бъде отделено с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето Уведомяват се родителите на детето. С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник и се търси съвместно решение с педагогическия съвет на институцията .
6. Действията при насилие на възрастен срещу дете/ученик - незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полиция и се свиква координационен съвет за оценка на риска за детето. С пострадалото дете разговаря психолог или педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

VIII Кога, кой и може да подава сигнал за дете в риск?

1. Кога се подава сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето (чл. 7, ал. 1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане”, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи. Съгласно ал. 2 „Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна“.

2. Кой подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

2.1 При идентифициране на случаи на насилие и тормоз на деца/ученици в училището директорът на институцията следва да бъде незабавно уведомен.

2.2 Директорът подава сигнал към другите институции работещи с деца и ученици.

2.3 Всеки член на институцията, който е станал свидетел на ситуация на насилие и тормоз, е длъжен незабавно да уведоми ОЗД и /или полицията.

2.4 Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) в случаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

2.5 В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в институцията може да проведе консултация, като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с консултант на телефон 116 111, а в ситуации на кибернасилие и кибертормоз – да се свърже с Националния център за безопасен интернет на телефон 124 123 или чрез сайта www.safenet.bg

3.Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

3.1Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111, която работи 24 часа в денонощието. Линията е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти.

3.2Националният център за безопасен интернет. Към центъра функционира консултативна линия, отворена в работните дни между 10 и 16 часа на телефон 124 123, имейл helpline@online.bg и чат в сайта www.safenet.bg. Консултациите на линията са анонимни и на нея могат да се свързват както деца, така и професионалисти и родители.

3.4Националният телефон за спешни повиквания: 112.

Изготвеният план е с продължителност учебната 2023 - 2024 година.